Lahti

Aluepalveluohjelman lausunnot

Yhteenveto 11.9.2026

11.9.2026

Lausunnot

- Lausuntoaika 21.8.-9.9.2026
- Lausuntoja saatiin
  - Neljältä kumppanuuspöydältä
  - Vammaisneuvostolta
  - Vanhusneuvostolta
  - Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymältä

- Seuraavilla sivuilla
  - Lausuntojen perusteella tehdyt muutokset aluepalveluohjelmaan (sivut 3-4)
  - Lausuntojen ydinkirjaukset sekä tekoälykoosteet lausunnoista (sivut 5-19)

- Lausunnot luettavissa toimikunnan kokouskansiossa
- Lausuntojen tiivistelmä on aluepalveluohjelman liitteenä 5.

Lausuntojen perusteella tehdyt muutokset 7.9. lähetettyyn versioon

1. Vaikutusten arvioinnin vahvistaminen tekstissä
   - Lisätty sivulle 45: Politiikkatavoitteita edistävistä toimenpiteistä päätettäessä tehdään tarvittavat vaikutusten arvioinnit kaupungin ohjeistuksen mukaisesti. Samassa yhteydessä tarkennetaan toimenpiteiden sisältö, vastuut, yhteistyötahot sekä aikataulu.
   - Lisätty sivulle 53: Vaikutusten ennakkoarviointi tulee tehdään riittävän aikaisessa vaiheessa ja riittävän laajasti.
   - Lisätty sivulle 53 alueen elinvoima ja palveluiden saavutettavuus listaan tarkemmassa vaikutusten ennakkoarvioinnissa tehdyistä tarkasteluista

2. Saavutettavuus ja esteettömyys läpileikkaavaksi periaatteeksi
   - Lisätty sivulle 53. Vaikutusten ennakkoarvioinnissa huomioidaan myös palveluverkkoratkaisujen vaikutukset esteettömyyteen, saavutettavuuteen, joukkoliikenneyhteyksiin ja palvelujen yhdenvertaiseen käytettävyyteen.

3. Politiikkatavoitteiden toimeenpanovastuiden tarkentaminen
   - Lisätty sivulle 45: Samassa yhteydessä tarkennetaan toimenpiteiden sisältö, vastuut, yhteistyötahot sekä aikataulu.

4. Kaupungin tilojen yhteiskäytön vahvistaminen
   - Muutettu politiikkatavoitteen 3 kirjausta (sivu 49): Sujuvoitetaan kaupungin tilojen, kuten monitoimitalojen, monipuolista käyttöä **sekä lisätään tilojen käyttöjoustavuutta ja yhteiskäyttöä**

Lausuntojen perusteella tehdyt muutokset 7.9. lähetettyyn versioon

5. Kanervikon erityiskoulun taustoituksen täydentäminen Sivu 62
   - Lisäys: Hyvinvointialue ei ole edistänyt sairaalakoulun toteuttamista osana keskussairaalan uutta investointia, koska kaupunki vetäytyi hankkeesta aiemmin kustannuskehitykseen vedoten. Tämän jälkeen kaupunki on selvittänyt sairaalakoulun toteuttamista keskussairaalan läheisyydessä sijaitsevalle kaupungin omistamalle tontille.

6. Kirkonkylän koulun leikki- ja liikunta-alueiden säilyttäminen
   - Lisätty palveluverkon muutosehdotukseen 14 Keskitetään ulkoliikuntapaikkojen hallinnointi liikuntapalveluille (sivu 65): Samassa yhteydessä selvitetään lakkautuvien leikkialueiden tuleva hallinnointi ja kehittäminen puistoina tai liikunta-alueina sekä **mahdollisuus säilyttää entisen Kirkonkylän koulun liikunta- ja leikkipaikka lähiliikuntapaikkana.**

7. Kasakkamäen peruskoulu
   - Toimikunnan esitykseen (sivu 63) lisäys: Jatkovalmistelussa huomioidaan Kasakkamäen ja Kärpäsen koulujen käynnissä olevien kuntotutkimusten tulokset ja sen vaikutukset toteutuksen tapaan ja aikatauluun.

Muut lausuntojen nostot, jotka huomioitu jo aiemmin aluepalveluohjelman 7.9. versiossa (vs. lausuntoversio)

- Vastuulautakunnan merkitseminen: tummennus ja listalla ensimmäisenä
- Vaikutusten arvioinnin vahvistaminen: kirjattu lyhyesti palveluverkkomuutosten kohtiin asioita, joihin muutoksella voi olla vaikutuksia
- Ikäihmisten määrän kasvua ja palvelutarpeita kuvattu väestökehitysosiossa. Toisaalta todettu että palveluverkkomuutokset painottuivat lasten ja nuorten palveluihin, koska ovat keskeisimmät lakisääteiset palvelut.
- Maauimalan mahdollisuuksien selvittäminen
- Teksteissä kuvattu kasvun mahdollisuutta

- Lausunnoissa esiin nousseet teemat, kuten palvelujen saavutettavuus, joukkoliikenneyhteydet, lasten ja nuorten hyvinvointi, segregaation ehkäisy, monikäyttöiset tilaratkaisut sekä kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyö, ovat jo laajasti mukana aluepalveluohjelman tavoitteissa ja toimenpiteissä.

Pohjoinen kumppanuuspöytä

- Politiikkatavoitteet pääosin kannatettavia
- Lapsiystävällisyyttä korostettava, tavoiteltava lapsiperheiden muuttoa
- Suurten yksiköiden rakentamisen vaikutukset lapsiin, tulee arvioida nykyistä perusteellisemmin. Lapsivaikutusten arviointia ei ole tehty riittävän kattavasti
- Uudet kohteet huomioitava esteettömyys, saavutettavuus, rakennusten kunnossapito
- Palveluverkko
  - Mukkula: myönteinen asia, toteuttamista nopeutettava. Lähimetsän luonto- ja virkistysarvot, ostarin tontin kehittäminen
  - Ulkoliikuntapaikkojen hallinnointi: saavutettavuus eri kaupunginosissa
- Muut kehittämistoiveet
  - Lapsiperheet, korkeakoulutus
  - Lähiliikuntapaikat, liukumäki vesiliikuntakeskukseen
  - Yhteisöllisyys
  - Joukkoliikenne kaupungin sisällä ja pääkaupunkiseutuun
    - Koulu- ja opiskelumatkat, liian pitkät kävelymatkat esim Vire. Jalkarannasta Mukkulaan, Kivijärveltä Lahteen
    - Rakokivi-Lahti: turvallisuusongelmat, Lempi palveluliikenne ei maaseutua palvele
  - Nuorten ja opiskelijoiden sitouttaminen Lahteen
  - Maauimalan käytön jatkaminen
  - Lahden uimahalli kylpylämäisempään suuntaan
  - Palveluverkon muutosten vaikutusten arviointi: lapset, nuoret, lapsiperheet, ikääntyneet, saavutettavuus, elinvoima

Pohjoinen kumppanuuspöytä/tekoäly

- Tiivistelmä
  - Pohjoinen kumppanuuspöytä kannattaa ohjelman tavoitteita pääosin. Se korostaa lapsiystävällisyyttä, lähipalveluiden merkitystä, joukkoliikenteen kehittämistä sekä palveluverkon muutosten vaikutusten nykyistä laajempaa arviointia. Erityistä huolta aiheuttavat palveluiden keskittäminen suuriin yksiköihin ja lapsivaikutusten arvioinnin riittävyys.
- Ehdotetut muutokset
  - Mukkulan monitoimitalon toteutuksen nopeuttaminen.
    - Monitoimitalon suunnittelussa huomioitava lähimetsien virkistysarvot ja ostarin tontin kehittäminen.
  - Ulkoliikuntapaikkojen saavutettavuuden turvaaminen mahdollisessa hallinnon keskittämisessä.
  - Mahdollisuus selvittää maauimalan käytön jatkamista.
  - Mahdollisuus kehittää uimahallia kylpylämäisempään suuntaan.
  - Vaikutusten arvioinnin vahvistaminen erityisesti lasten, nuorten, ikääntyneiden ja alueiden elinvoiman näkökulmista.

Eteläinen kumppanuuspöytä

- Edellytykset pitkäjänteisempään ennakointiin. Tulevaisuustieto- ja menetelmät käyttöön. Tulevaisuuden tahtotila ei näy riittävästi. Päätökset perustuvat menneisyyden tietoihin. Ennakoinnin vahvistaminen.
- Asukkaille viestittävä muutosten perusteista, vaikutuksista, taloudellisista näkökohdista, avoimesti
- Saksalan uimahalli: huolestuttaa, ei tue kaupungin strategian tavoitetta, etelässä ei uimahallipalveluita. Riittävätkö tulevan vesiliikuntakeskuksen tilat ja kapasiteetti, ohjatut ryhmät, kustannusmuutosten vaikutukset palveluiden saavutettavuuteen eri käyttäjäryhmien näkökulmasta, vaikutukset elinvoimaan, yhteisöllisyyteen. Jos ei säily, alueelle saatava korvaavia liikuntapalveluita (kuntosali), maauimalan selvittäminen
- Kasakkamäen koulu: puutteellisesti valmisteltu, kattavat ennakkoarvioinnit ja selvitykset puuttuvat. Kuntotutkimukset valmistuvat vasta päätöksenteon jälkeen. Kärpäsen koulun kyky vastaanottaa Kasakkamäen koulun oppilaat, toimiiko pitkällä aikavälillä. Väistötilojen vaikutukset. Koulupolun laatu, turvallisuus, yhdenvertaisuus. Elinvoima, yhteisöllisyys, identiteetti, vetovoima. Vaikutus asuntokysyntään, muuttoliikkeeseen
- Kanervikon erityiskoulu: ok, yhteistyö hyvinvointialueen kanssa
- Kanervan päiväkoti: tarkasteltava saavutettavuus, palvelutarpeet, paikkojen riittävyys. Vaihtoehtoisia kehitysskenaarioita. Sairaala-alueella työskentelevien perheiden vaikutus. Ympäristökasvatus päiväkoti.

Eteläinen kumppanuuspöytä

- Politiikkatavoitteet:
- PT1
  - oppilaat keskitetään suurempiin yksiköihin, onko ristiriidassa palveluverkkoesitysten kanssa
  - Miten luokkakokojen pienentäminen käytännössä toteutetaan, edellyttää tiloja, henkilöstöä, resursseja
  - Keskittämisen vaikutukset yhteisöllisyyteen, osallisuuteen ja elinvoimaan
  - Nuorisopassin käyttöönotto
- PT3
  - Tilojen monipuolinen käyttö, ilta- ja viikonloppukäyttö, tilojen käyttöasteen nosto
  - viestinnän saavutettavuus, selkokielisyys, vieraskielisten mahdollisuus osallistua, käännös ja tukipalveluiden tarkoituksenmukainen taso
  - Kumppanuuspöytien toiminnan jatkuvuuden turvaaminen

Eteläinen kumppanuuspöytä/tekoäly

- Tiivistelmä
  - Eteläinen kumppanuuspöytä pitää ohjelmaa tarpeellisena ja korostaa ennakointia, tulevaisuustiedon hyödyntämistä sekä vaikutusten arviointia. Lausunto keskittyy erityisesti Saksalan uimahalliin, Kasakkamäen kouluun, Kanervikon erityiskouluun ja Kanervan päiväkotiin
- Ehdotetut muutokset
  - Vahvempi tulevaisuusajattelun ja ennakointitiedon hyödyntäminen ohjelmassa.
  - Saksalan uimahallin lakkauttamisen vaikutusten tarkempi arviointi sekä korvaavien palvelujen suunnittelu.
  - Vesiliikuntakeskuksen kapasiteetin ja erityisryhmien palvelujen riittävyyden arviointi.
  - Kasakkamäen koulua koskevien vaikutusarviointien ja kuntotutkimusten valmistuminen ennen päätöksentekoa.
  - Laajempi arviointi kouluratkaisun lapsi-, perhe-, hyvinvointi-, liikenne-, talous- ja aluevaikutuksista.
  - Kanervan päiväkodin osalta pitkän aikavälin väestökehityksen sekä sairaalan henkilöstön palvelutarpeiden tarkastelu.
  - Politiikkatavoitteen 1 toimeenpanon tarkentaminen: miten luokkakokoja todella pienennetään.
  - Nuorisopassin käyttöönoton selvittäminen.
  - Kumppanuuspöytien roolin tunnistaminen osallisuustyössä.

Itäinen kumppanuuspöytä

- Politiikkatavoitteet:
  - Väestökehitystä tulee tarkastella määrän lisäksi myös väestörakenteen, palvelutarpeiden ja elämänlaadun näkökulmasta. Palveluiden saavutettavuus ja niitä tukevat prosessit.
  - Toimenpiteiden vaikutuksien arviointi laajemmin. Myös hyödyt, kerrannaisvaikutukset, toimimatta jättämisen kustannukset.
  - Lisäys s. 26. Vaikutusten arviointi tulee tehdä ajoissa ja tarpeeksi laajasti, erityisesti lapsi- ja nuorisovaikutusten arviointi.
  - Myös muut vaikutusten arvioinnin näkökulmat huomioon jokaisen politiikkatavoitteen toimenpiteen kohdalla
  - Toimeenpanon vastuita täsmennettävä. Yhteisten toimenpiteiden vastuutaho (ehdotettu oma sarake), myös viranhaltija
  - Nastolan nauhataajaman eriytymiskehitysennuste, miten huomioidaan (kokoontumistiloja poistunut)
  - PT3 lisätään: Lisätään kaupungin tilojen käyttöjoustavuutta ja mahdollistetaan tilojen monipuolinen käyttö asukkaat huomioiden
  - Mitä tarkoittaa positiivinen erityiskohtelu? Tyhjien tilojen/tonttien hyötykäyttö? Ei nykyisin mahdollista.

Itäinen kumppanuuspöytä

- Palveluverkkolinjaukset:
  - Luokkakokojen pienentäminen ei ole näkynyt kaikilla alueilla (esim. Rakokivi). Toteutumisen seuranta?
  - Uusi ehdotus: Kirkonkylän koulun liikunta- ja leikkipaikka säilytetään lähiliikuntapaikkana leikkialueineen. Lisätään ulkokuntoiluvälineitä.
  - Selvityskohde: Selvitetään myös yläkoulun ja nuorisotilan sovittamista jatkossa Kirkonkylälle.
  - Uusi selvityskohde: Kariston alakoulun laajentaminen ja nuoriso- ja yhteisötilojen mahdollistaminen alueelle
  - Kariston/Kankaanpäänkadun alueen bussireitistön ja vuorojen uudelleen tarkastelu

Itäinen kumppanuuspöytä/tekoäly

- Tiivistelmä
  - Itäinen kumppanuuspöytä kannattaa ohjelmaa kokonaisuutena, mutta esittää merkittäviä täsmennyksiä vaikutusten arviointiin, toimeenpanovastuisiin, segregaation ehkäisyyn sekä Nastolan alueen palvelujen kehittämiseen. Lausunto korostaa pitkän aikavälin hyötyjen huomiointia pelkkien kustannusten sijasta.
- Ehdotetut muutokset
  - Lisäys vaikutusten arviointia koskevaan kohtaan: ennakkoarviointi tehtävä ajoissa ja riittävän laajasti segregaation ehkäisemiseksi.
  - Toimenpidetaulukoihin uusi sarake: "Valmisteluvastuu ja yhteystaho".
  - Vaikutusten arvioinnissa huomioitava kustannusten lisäksi hyödyt, kerrannaisvaikutukset ja toimimatta jättämisen kustannukset.
  - Politiikkatavoitteeseen 3 lisäys kaupungin tilojen käyttöjoustavuudesta ja yhteiskäytöstä.
  - Positiivisen erityiskohtelun käytännön toteutuksen tarkentaminen.
  - Kirkonkylän koulun liikunta- ja leikkipaikan säilyttäminen lähiliikuntapaikkana ja ulkokuntoiluvälineiden lisääminen.
  - Yläkoulun ja nuorisotilan sijoittumisen selvittäminen Kirkonkylälle.
  - Kariston alakoulun laajentamisen sekä nuoriso- ja yhteisötilojen selvittäminen.
  - Kariston alueen joukkoliikenteen tarkastelu kasvavan väestön vuoksi.

Keskusta-alueen kumppanuuspöytä

- Tärkeä strateginen väline, lasten määrän kehitystä tulee seurata aktiivisesti
- Ikääntyneiden palvelutarpeet, esteettömyys ja saavutettavuus vahvemmin esiin
- Palveluverkon kehittäminen tietoperusteisesti ja muuntojoustavat tilaratkaisut kannatettavaa, myös ikääntyneiden kokoontuminen
- Esteettömyys nostettava keskeiseksi näkökulmaksi, laadukkaita julkisia ulkotiloja
- Kaupungin veto- ja pitovoiman näkökulma, kampuksen vaikutuksia ja opiskelijamäärän kasvua ei ole huomioitu
- Osallisuuden muodot osallisuuden vahvistajina, asukkaille mahdollisuus osallistua jatkovalmisteluun
- Hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden yhteistyö kannatettavaa
- Selvityskohteet:
  - Palvelutorin saavutettavuus, matalan kynnyksen asiointi säilyttävä, ei saa hajauttaa palveluita
  - Maauimalan toteuttamismahdollisuuksien selvittämistä kannatetaan

Keskusta-alueen kumppanuuspöytä/tekoälyn tiivistelmä

- Tiivistelmä
  - Keskusta-alueen kumppanuuspöytä pitää aluepalveluohjelmaa tärkeänä strategisena välineenä ja kannattaa sen keskeisiä tavoitteita. Lausunnossa korostuvat ikääntyvän väestön huomioiminen, esteettömyys ja saavutettavuus, kaupungin veto- ja pitovoiman vahvistaminen sekä asukkaiden osallisuuden turvaaminen jatkovalmistelussa. Lisäksi lausunnossa nostetaan esiin palvelutorin saavutettavuuden säilyttäminen ja maauimalan toteuttamismahdollisuuksien selvittäminen.

  - Ehdotetut muutokset
    - Ikääntyneiden palvelutarpeiden ja esteettömyyden huomioiminen nykyistä vahvemmin.
    - Väestökehityksen tarkastelu lasten lisäksi myös ikääntyneiden näkökulmasta.
    - Monikäyttöisten tilojen ja julkisten ulkotilojen suunnittelussa eri ikäryhmien tarpeiden huomioiminen.
    - Veto- ja pitovoiman sekä opiskelijamäärän kasvun huomioiminen palveluverkon suunnittelussa.
    - Asukkaiden osallistumismahdollisuuksien turvaaminen jatkovalmistelussa.
    - Palvelutorin saavutettavuuden ja matalan kynnyksen palvelumallin säilyttäminen.
    - Maauimalan toteuttamismahdollisuuksien edistäminen

Vanhusneuvosto

- Ikääntyneiden kasvava määrä huomioon
- Alueille kokoontumispaikat, monitoimitaloihin kokoontumistilaa vanhuksille
- Keskustassa isot tilat yhdistyksille ja järjestöille, tapahtumille. Eri ikäisten kohtaamisen mahdollistaminen
- Saksalan uimahalli toiminnassa lomittain vesiliikuntakeskuksen kanssa. Jos suljetaan, kuljetukset vesiliikuntakeskukseen
- Vesiliikuntakeskukseen ikäihmisiä palvelevat allasratkaisut vesijumppaan, Hollolasta mallia.

Vanhusneuvosto/tekoäly

- Tiivistelmä
  - Vanhusneuvosto muistuttaa ikääntyvän väestön kasvusta ja korostaa ikäihmisille suunnattujen palvelujen, tilojen sekä liikuntamahdollisuuksien saavutettavuutta.
- Ehdotetut muutokset
  - Ikääntyneiden määrän huomioiminen palveluverkon suunnittelussa nykyistä näkyvämmin.
  - Monitoimitaloihin tiloja ikääntyneiden kokoontumista varten.
  - Keskustaan riittävät tilat yhdistyksille ja vapaaehtoistoimijoille.
  - Saksalan uimahallin pitäminen käytössä siirtymävaiheessa.
  - Mikäli halli suljetaan, kuljetusten järjestäminen vesiliikuntakeskukseen.
  - Vesiliikuntakeskuksen allasratkaisujen uudelleentarkastelu vesijumpan näkökulmasta.

Vammaisneuvosto

- Politiikkatavoitteet
  - Ammattikorkeakoulu ja yliopisto houkuttelevia
  - Lähiliikuntapaikat kaiken ikäisille
  - Keskustaan toimintaa nuorille
  - Toimiva joukkoliikenne, myös maaseudulle
- Palveluverkko
  - Mukkulan monitoimitalo: hyvä asia, opit Lähteestä, esteettömyys, saavutettavuus, kunnossapito
  - Ruoriniemen siirtyminen: Kivimaa täynnä, väistötila aika lyhyenä, tilat ja piha ei saa kuumentua, oltava viihtyisä
  - Asemantausta: erityisryhmien päiväkotielämä yhdenvertaisesti, tarkennettavaa: laadukas henkilöstö, asiakkaiden on voitava ennakoida muutokset
  - Saksala: sijainti puoltaa säilyttämistä
  - Palvelutori: saavutettava ja esteetön sijainti, synkronointi joukkoliikenteen kanssa

Vammaisneuvosto/tekoäly

- Tiivistelmä
  - Vammaisneuvosto korostaa saavutettavuutta, esteettömyyttä, joukkoliikennettä sekä erityisryhmien tarpeiden huomiointia palveluverkkoratkaisuissa.
- Ehdotetut muutokset
  - Esteettömyyden ja saavutettavuuden vahva huomioiminen Mukkulan monitoimitalossa.
  - Kivimaan väistöratkaisujen viihtyisyyden ja turvallisuuden varmistaminen. Väistötilajakson lyhentäminen mahdollisimman paljon.
  - Erityisryhmien yhdenvertainen huomiointi Asemantaustan päiväkodin muutoksissa.
  - Saksalan uimahallin säilyttämisen harkinta ja uimisen saavutettavuuden turvaaminen.
  - Mahdollisen palvelutorin sijainnin esteettömyyden varmistaminen ja muutosten yhteensovittaminen joukkoliikenteen kanssa.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä

Politiikkatavoitteet:

- Politiikkatavoitteet kannatettavia, tarveperusteisuus ja rahoituksen kohdentaminen, erityiskohtelu tärkeää
- Erityinen huomio: Saavutettavuus, joukkoliikenne ja esteettömyys
- Tarve monialaiselle yhteistyölle esim. opiskeluhuolto, nykyisten yhteistyömuotojen hyödyntäminen

Palveluverkon muutokset

- Kanervikon erityiskoulu- taustoitusta täydennettävä
  - Valtuustoaloite toiminnan järjestämiseksi keskussairaalan tiloissa
  - Kuuluu kaupungille, kaupunki vetäytynyt toteutuksesta kustannuskehitykseen vedoten, ei sisälly uudistiloihin
  - Lisättävä, että kaupunki selvittänyt omalle tontille

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä/tekoäly

- Tiivistelmä
  - Hyvinvointialue kannattaa ohjelman politiikkatavoitteita. Lausunnon pääpaino on Kanervikon erityiskoulua koskevan taustoituksen täydentämisessä sekä kaupungin ja hyvinvointialueen työnjaon selkeyttämisessä.
- Ehdotetut muutokset
  - Kanervikon erityiskoulun taustatekstin täydentäminen sairaalakouluasiaan liittyvällä valmisteluhistorialla.
  - Maininta kaupungin tekemistä selvityksistä sairaalakoulun sijoittamisesta sairaalan läheisyyteen.
  - Kaupungin ja hyvinvointialueen vastuiden selkeä kuvaaminen.